kordsest Tallinna piiramist venelaste poolt (jaan. — märts 1577), millest M. enam osa ei võtnud, astub ta ühendusse Poola kun. Stephan Bathoryga (vt.) ja peab Schrapferi kaudu läbirääkimisi Kura hertsog Kettleriga. Esialgu oli neil katsetel vähe tagajärgi ja M. katsub veel kord Vene abiga oma kavatsusi teostada, võttes osa suurest Vene sõja- ja rüüstamiskäigust Liivimaal suvel ja sügisel 1577. Sel sõjakäigul laseb tsaar, kellel M.-e suhtes juba olid kahtlused tekkinud, ta vangistada; küll antakse talle jälle armu, kuid M. pöördub nüüd otsustavalt Poola poole. Uued läbirääkimised viivad seekord eesmärgile ja a. 1578 astub M. oma lossidega ja Pilteni maa-alaga Poola-Leedu kaitse alla. Oma viimased eluaastad, mis ei vääri enam suuremat tähelepanu Eesti ajaloo suhtes, veedab M. Piltenis, kus ta sureb 18. III 1583. — Politilise osa etendamiseks Liivimaal XVI a. s. teise poole kirjul ajal puudusid M.-el isiklikult tarvilikud eeldused: plaanikindlus, energia, isiklik tublidus. Ka olud polnud M.-ele soodsad: ilma küllaldase jõuta pidi ta end maksma panema metsikuima võitluse ajal keset kolme võimsa riigi pretensioone. See ülesanne oleks nõudnud suuremal määral politilist arusaamist ja diplomaatlikku oskust, kui seda M. omas.

Russow; K. H. v. Busse, Herzog M, König v. Livland (1871); Allg. D. B. XX; C. F. Bricka, Dansk biogr. Lexikon XI (1897); Th. Schiemann, Charakterköpfe u. Sittenbilder a. d. balt Gesch. (1877); Mollerup, Beziehungen. *R. K.*

MAGNUS Eerikupoeg, Rootsi kuningas, tuntud liignimega **Smek**, sünd. a. 1316 Rootsi hertsogi Eerik Magnusepoja ja Norra printsessi Ingeborgi pojana. A 1319 valiti ta oma vanaisa järel Norra kuningaks ja omandas samal a. ka Rootsi trooni, saades täisealiseks a. 1332. M.-e esimesed valitsusaastad olid lootusrikkad: Taanile kuulunud Lõuna-Rootsi provintsid osteti Rootsile ja tähtsate sisereformidega, milledest nimetatagu orjuse lõpetamist, provintside-seaduste kogumist ühiseks suureks seadustekoguks j. m., võitis noor kun. endale hea kuulsuse. Kuid 1340-date aa. lõpul algavad M.-e õnnetuste-ajad. Venelaste vastu ette võetud ja äpardunud sõjakäigu tagajärjel sattus M. tulunduslikult raskesse seisukorda ja tema vahekord kõrgema hierarhiaga muutus õige halvaks. Rasked õnnetused suure katku näol aa. 1349—51 nõrgestasid kun. seisukorda, rälssimeeste opositsioon kun. vastu kasvas alatasa ja a. 1356 tõstis M.-e vanem poeg Eerik mässu isa vastu. Juba varemini oli M. olnud sunnitud loovutama Norra trooni oma nooremale pojale Haakonile, kes samuti ei püsinud heas vahekorras isaga. 1364. a. oli M. sunnitud loobuma troonist ja veetis oma viimased aa. Norras, kus ta suri a. 1374. — Eesti ajaloos on M.-el teatav tähtsus nende plaanide tõttu, mida ta sepitses Eestimaa suhtes 1330.—40. aa., selle järel, kui Taani kun. Kristofer II oli surnud ja Taani prints Otto okt. 1333 oli loovutanud Taanile kuuluva Eestimaa oma õemehele, Brandenburgi markkrahvile. Eestimaa loovutamine äratas rahulolematust Eesti vasallide seas ja Tallinna linna juhtivais ringkonnis ja on võimalik, et juba hilissügisel 1333 pöörduti M.-e või tema esindajate poole. Nagu allikaist selgub, mängis Viiburi lossi ülem Peter Joonipoeg Bonde neis sündmusis vahemehena suurt osa. Kevadel 1334 peetakse M.-e ja Eestimaa esindajate vahel läbirääkimisi, milledest siiski täpsamad teated puuduvad. Näib, et suvel 1335 on Rootsi läkitatud saatkond, mis arvat. pidi kuningaga kokkuleppe sõlmima ja kevadel 1336 on jällegi vähemalt kavatsus olnud saatkonda Rootsi saata. Võib arvata, et Tartu piisk. Engelbrecht v. Dolen samal ajal on pidanud läbirääkimisi rootslastega; täiesti puuduvad aga teated selle kohta, kui kaugele piisk. plaanid ulatusid ja mis oli nende lõplikuks eesmärgiks. Põhja-Eesti esindajate ja M.-e vahelistest suhetest 1336. a. järel pole meil vähemaidki teateid: nähtavasti katkestati läbirääkimised, kuid missugustel põhjustel, on jällegi teadmata. 1343. a. sündmused näitavad siiski, et M.-e plaanid ikkagi Eestimaad on arvestanud, ja on silmanähtav, et kun. esindajaile Turus ja Viiburis oli käsk antud silmas pidada sündmuste arengut Eestimaal ja võimaluse korral kohast momenti kasutada. Seda püütigi teha mais 1343, kuid katse osutus tagajärjetuks. — Kas M.-e viibimine Eestimaal a. 1351, nagu juba omal ajal oletati, nende plaanidega oli ühenduses, on raske öelda.

S. Tunberg, Äldre medeltiden (Sveriges historia II, 1926); K. G. A. Grandinson, Studier i hanseatisk-svensk historia II (1885); K. Höhlbaum, Zur deutsch-dänischen Geschichte d. J. 1332—46 (Hansische Geschichtsbl. 1878). *A. R. C.*

MAIBACH, Karl Ludvig, maalikunstnik, sünd. 20. X 1833 Vanamõisas Haljala klk., õppis Rakvere kreiskoolis, siis 1853—59 Peterburi kunstide-akadeemias, kus 1858. a. sai väikese hõbeauraha perspektiivse akvarell maali eest »Vaade Tallinna Niguliste kirikust«. M. reisis 1865. a. Saksamaal, Itaalias ja Šveitsis, kus õppis täiendavalt Genfis A. Calame'i ja Fr. Diday juures, saades Joh. Köleri eestkostmisel 1866. a. alates igaaastast rahalist toetust suurvürstinna Helene